

Nr 23.

Av herrar **Öman** och **Mannerskantz**, om rätt för värnpliktig och reservofficer att i vissa civila befattningar tillgodoräkna sig militär tjänstgöringstid.

Det nuvarande världsläget har för vårt land aktualiserat många problem med social anstrykning, vilka tidigare icke blivit föremål för den uppmärksamhet, som de dock även då skulle förtjänat.

Ända sedan den allmänna värnpliktens införande har varje yngling vid en viss uppnådd levnadsålder varit skyldig att ställa sin tid till statens förfogande i och för militär utbildning. Denna plikt, som ålagts honom, är förvisso nödvändig och i vår tid i ökad utsträckning betingad av det utrikespolitiska lägets krav. Emellertid sker uttagningen till krigstjänst efter läkareundersökning, och detta medför, att en rätt stor kategori ynglingar undgår att drabbas av den tidsförlust, som den större delen måste finna sig i. Andra frikallas på grund av den s. k. kategoriklyvningen. Det ena som det andra medför, att en viss del av landets manliga ungdom erhåller ett försprång — i runt tal ett år — vid utbildning för yrken samt vid sökande av tjänst.

Samma förmån erhåller också den kvinnliga ungdomen, ett förhållande, som i en tid, kännetecknad dels av likalönsprincipens genomförande inom praktiskt taget all statstjänst, och dels av praktiskt taget fullständig likställighet mellan könen vid val av yrken och sökande av tjänst m. m., är långt ifrån betydelselöst.

Vi kunna icke finna denna olikställdhet mellan vapenföra och icke vapenföra rättvis. Likaberättigandet mellan män och kvinnor på arbetslivets olika områden får icke bli en förmånsrätt för någon part. Samhället måste av den manliga ungdomen utkräva offer i syfte att vid krig kunna påräkna dess insats som krigsmän. Men samhället har absolut intet intresse av att göra detta offer större än nödigt. Samhället måste bemöda sig att så långt möjligt skipa rättvisa även i dylika fall, närmast då inom den civila statstjänsten.

Att den vapenföre ynglingen i jämförelse med den icke vapenföre eller den kvinnliga medtävlaren förlorar ungefär ett år är ett förhållande, som i samband med det nu rådande utrikespolitiska läget och de omfattande inkallelser till militärtjänst, detta medfört, måst uppväcka bitterhet och missmod inom vida kretsar. Missförhållandet kan med enkla medel rättas till. Och det bör rättas till i ett läge, där nationell solidaritet mera än någonsin är behövlig.

Den närmast till hands liggande utvägen synes vara att den tid, som den vapenföre ägnar åt värnpliktstjänstgöring, *inräknas som del av tjänstetid*,

om den värnpliktige senare går i statstjänst. Därigenom skulle han åtminstone i viss mån inhämta det försprång, som den icke vapenföre och den kvinnliga kollegan vunnit genom att tidigare få tillfälle att börja sina studier och att tidigare erhålla tjänst. Orättvisan bleve i det långa loppet utjämnad.

Ytterligare en omständighet bör i detta sammanhang beaktas. Även i fråga om utbildningen av reservofficerare har staten ett ofrånkomligt intresse av att få försvarsväsendets behov tillgodosedda. Hittills har hela bördan fått åvila den enskilde. Den, som utbildat sig till reservofficer, har i jämförelse med sina jämnåriga gjort en avsevärd tidsförlust. Den enklaste och mest rättvisa lösningen vore, att reservofficeren, om han senare går i civil statstjänst, får rätt att tillgodoräkna sig den militära utbildningstiden.

Ovannämnda rätt att tillgodoräkna militärtjänst bör även tillkomma innehavare av kommunal lärartjänst, vilka i avlöningshänseende äro likställda med statens befattningshavare.

Under åberopande av det sagda hemställa vi,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att snarast en ordning genomföres, genom vilken *dels* värnpliktig erhåller rätt att i civil statstjänst och därmed jämförlig kommunal lärartjänst räkna sig värnpliktstiden och tiden för eventuella extra inkallelser till godo, *dels* samma förmån medges reservofficer för den tid, som åtgått för reservofficersutbildningen.

Stockholm den 20 januari 1940.

Ivar Öman.

Axel Mannerskantz.